

Vergaderjaar 1985–1986

19426

Wijziging van procedurele voorschriften en verduidelijking van enkele bepalingen in de Wet Nationale ombudsman

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 28 augustus 1986

De vaste Commissie voor de Nationale ombudsman¹ brengt als volgt verslag uit omtrent haar voorlopige bevindingen.

1. Competentie-uitbreiding van de Nationale ombudsman – op voorwaarden

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsontwerp. Zij meenden dat het wetsontwerp – zoals ook de regering reeds aangaf – niet los gezien kan en mag worden van de kwestie van de competentie-uitbreiding. Over deze competentie-uitbreiding is reeds lange tijd nagedacht en gediscussieerd. Met name tijdens de UCV van 12 september 1984 is er uitgebreid en diepgaand ingegaan op een mogelijke verbetering van enige procedurele voorschriften en over de daardoor technisch mogelijk wordende competentie-uitbreiding.

De woordvoerder namens de C.D.A.-fractie stelde bij die gelegenheid dat er volgens de C.D.A.-fractie pas dan gesproken zou kunnen worden over een eventuele competentie-uitbreiding tot de lagere overheden wanneer de noodzakelijke wetswijzigingen van de Wet Nationale ombudsman tot stand zijn gekomen én de nodige personeel en materiële voorzieningen zijn getroffen. Ook nu staan de tot de C.D.A.-fractie behorende leden nog op dat standpunt en ondersteunen daarmee de visie van de regering op dit punt.

Onder druk van de huidige situatie, waarin het bureau van de Nationale Ombudsman thans verkeert en voorts in het besef dat de competentie-uitbreiding een extra last voor de schatkist zal meebrengen, is de reserve hieromtrent bij de tot de C.D.A.-fractie behorende leden toegenomen.

De leden behorende tot de fractie van de P.v.d.A. hadden over het algemeen met instemming van het wetsvoorstel kennis genomen. Terecht merkten de bewindslieden in de memorie van toelichting op dat het voorstel een lange voorgeschiedenis heeft. Op zijn minst sedert de zestiger jaren is de P.v.d.A.-fractie voorstander van één (parlementaire) nationale ombudsman, bevoegd voor alle overheden. Het ging en gaat daarbij steeds om het doel, de burger te beschermen tegen een machtige, soms oppermachtige overheid als sluitstuk op de burgerlijke of admini-

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), fng. voorzitter, K. G. de Vries (PvdA), Worrell (PvdA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Hummel (PvdA), Wiebenga (VVD), Van der Heijden (CDA), Dijkstal (VVD), Vos (PvdA), Kohnstamm (D66), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Frissen (CDA), Duyn (CDA). Plv. leden: Dales (PvdA), Swildens (PvdA), De Visser (PvdA), Groenman (D66), Van Noord (CDA), Joekes (VVD), Meijer (PvdA), Weisglas (VVD), Van der Sanden (CDA), Vermeend (PvdA), Wolffensperger (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van der Burg (CDA), Van den Berg (SGP), Tuinstra (CDA).

stratiefrechtelijke rechtsbescherming. De nationale ombudsman dient de klachtinstantie te zijn voor alle burgers die willen klagen over onjuist en onbehoorlijk overheidsoptreden en die bij de burgerlijke of administratieve rechter hun recht niet hebben kunnen halen. Om die reden stemde de P.v.d.A.-fractie in 1971 voor de motie-Rietkerk en diende samen met de V.V.D.-fractie een amendement in op het toenmalige ontwerp van Wet Nationale ombudsman, inhoudende dat de nationale ombudsman ook bevoegd is (vanaf een nader te bepalen datum) voor het beoordelen van klachten tegen lagere publiekrechtelijke lichamen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vonden het vanzelfsprekend dat het huidige wetsvoorstel thans die competentie-uitbreiding wil realiseren. Vanzelfsprekend, niet alleen omdat de wetgever zich hierover al eerder heeft uitgesproken, maar ook omdat de redenen die bij het tot stand komen van de Wet Nationale ombudsman golden, nog steeds van kracht zijn. Nog steeds is er de noodzaak de burgers te beschermen tegen mogelijk onbehoorlijk optreden en gedragingen van de bestuursorganen en gemeenten, provincies en waterschappen.

Over het voornemen van de regering om de wijziging van de procedurele voorschriften in de wet Nationale ombudsman wettelijk te regelen en de uitbreiding van de competentie per algemene maatregel van bestuur te doen geschieden wensten de leden van de C.D.A.-fractie het volgende op te merken. Zoals ook tijdens de eerder genoemde UCV al aan de orde is gekomen vermochten de leden van de C.D.A.-fractie nog steeds niet goed in te zien waarom de competentie-uitbreiding niet op hetzelfde moment en middels dezelfde wetswijziging kan plaats hebben.

Gaarne vernamen deze leden dan ook een concrete opsomming van de argumenten die volgens de regering in het voordeel spreken van het gebruik maken van een algemene maatregel van bestuur om de competentie-uitbreiding te regelen.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden overigens het ontwerp van de algemene maatregelen van bestuur niet, zoals wel door de regering op blz. 1 was medegedeeld, bij de memorie van toelichting aangetroffen.

Over de competentie-uitbreiding op zich wensten de leden van de C.D.A.-fractie nog het volgende op te merken.

Zij konden in grote lijnen de redenen die voor de regering de doorslag hadden gegeven om de competentie-uitbreiding te (blijven) propageren begrijpen maar wensten tevens sterk te benadrukken dat de eventuele competentie-uitbreiding in principe aanvullend dient te zijn zodat de organen van de lagere overheden niet de indruk kunnen krijgen dat hun eigen verantwoordelijkheid in het geval van klachtenprocedures van burgers tegen hen minder zou zijn geworden. Integendeel, zou zelfs gezegd kunnen worden, het gaat uiteindelijk primair om de bescherming van de burger tegen handelen of nalaten van de diverse overheidsorganen die verbetering behoefde. Het gaat niet om vervanging van bestaande regelingen. Het is daarom in ieder geval een juiste zaak om de procedure niet geheel over te hevelen naar de Nationale ombudsman maar deze een aanvullende rol te laten vervullen voor het geval de procedure bij de lagere overheidsorganen niet leidt tot een voor de klager bevredigende uitkomst.

Wel wensten deze leden te benadrukken dat een eventuele competentie-uitbreiding pas dan zijn beslag kan en mag krijgen als er aan enkele voorwaarden met betrekking tot de werkwijze, organisatie en financiering van het bureau van de Nationale ombudsman is voldaan.

Allereerst moet de achterstand in de behandeling van klachten zijn weggewerkt.

Ten tweede moet het niet zo zijn, zoals de regering ook reeds aangaf in de memorie van toelichting, dat klachten die zijn ingediend vóór de datum van de inwerkingtreding van de competentie-uitbreiding en die betrekking hebben op gedragingen en/of nalatigheden van een lager-

overheidsorgaan, -dienst, -instelling, of ambtenaar volgens de nieuwe regels behandeld worden. De leden van de C.D.A.-fractie zijn dan ook de mening toegedaan dat enkel de klachten die na de datum van inwerking-treding van de wet en de eventuele algemene maatregelen van bestuur zijn ingediend door de Nationale ombudsman kunnen worden behandeld.

In de derde plaats lijkt het de tot de C.D.A.-fractie behorende leden wenselijk dat niet overgegaan wordt tot de competentie-uitbreiding totdat de organisatorische problemen die zich blijken het rapport van de Algemene Rekenkamer de laatste tijd hebben voorgedaan en op sommige onderdelen nog steeds voordoen zijn opgelost dan wel er reëel uitzicht op een spoedige oplossing geboden kan worden. Met name het gebrekkige functioneren van de automatisering op het bureau van de Nationale ombudsman baart de leden van de C.D.A.-fractie grote zorgen omdat er hier in wezen geen sprake is van één geïsoleerd probleem maar met een vrij grote verscheidenheid aan met elkaar samenhangende en elkaar versterkende problemen.

In de vierde plaats vroegen de leden van de C.D.A.-fractie zich af wat de verwachte kosten van de competentie-uitbreiding nu precies zullen zijn en of daarvoor de benodigde middelen beschikbaar zijn. Geldt dit ook voor de te verwachten kosten die gemeenten moeten gaan maken als gevolg van een eventuele competentie-uitbreiding.

Denkt de regering met de geraamde f 1 miljoen voor 1986 te kunnen volstaan of dienen er teneinde de competentie-uitbreiding eventueel mogelijk te maken, extra kosten voor bijvoorbeeld de personele voorzieningen vrijgemaakt te worden?

Zoals bekend zal zijn staat de Nationale ombudsman op het standpunt dat er sprake is van een «structurele onderbezetting» die in zijn visie enkel kan worden tegengegaan door een uitbreiding van de formatie met ongeveer 10 personen.

Los daarvan meent de Nationale ombudsman dat indien de competentie-uitbreiding gerealiseerd mocht worden hij nog eens dertig extra krachten nodig denkt te hebben. Gaarne vernamen de tot de C.D.A.-fractie behorende leden het standpunt van de regering hierover.

De conclusie die de leden van de C.D.A.-fractie uit het voorgaande trekken is de volgende: Er moet eerst serieus bezien worden wanneer er een voldoende stevige financiële en organisatorische fundering staat, waarmee de gevolgen van een uitbreiding van de competentie kunnen worden opgevangen, voordat overgegaan wordt tot de uitbreiding zelf.

De leden behorende tot de P.v.d.A.-fractie merkten ook op dat zij nog steeds, zoals ook verwoord tijdens een overleg over het verslag ombudsfunctie lagere publiekrechtelijke organen op 12 september 1984, van mening zijn dat de invoeringsdatum van de competentie-uitbreiding niet eerder dient te zijn dan het moment dat zowel de wijziging van de Wet Nationale ombudsman tot stand is gekomen, als de nodige personele en materiële voorzieningen getroffen zijn, zowel om de nog steeds bestaande achterstand bij de behandeling van klachten weg te werken, als om de competentie-uitbreiding aan te kunnen.

In dit verband wezen zij op het betoog van de Nationale ombudsman in zijn jaarverslag 1985, dat hij thans reeds een personeelsuitbreiding met 12 personen noodzakelijk acht.

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de bewindslieden nadrukkelijk toe te zeggen dat en aan te geven hoe en wanneer gerealiseerd zal worden dat de voor een goed functioneren van het instituut ombudsman en voor de competentie-uitbreidingen noodzakelijke personele en materiële voorzieningen getroffen worden.

Het lid van de G.P.V.-fractie herinnerde eraan, dat hij reeds bij diverse gelegenheden kenbaar had gemaakt geen voorstander te zijn van uitbreiding van de competentie van de Nationale ombudsman tot de lagere overheden. Het is zeker een goede zaak, dat op elk niveau van overheids-

handelen is voorzien in een adequate ombudsfunctie. Maar het behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van autonome overheden zoals provinciale en gemeentebesturen in deze functie te voorzien.

Ook na de behandeling van deze materie in een uitgebreide commissievergadering op 12 september 1984 was dit lid niet overtuigd van de noodzaak de voorziening in de ombudsfunctie op provinciaal en gemeentelijk niveau landelijk te regelen. De rechtsbescherming van de burgers tegen overheidshandelen is een nationale verantwoordelijkheid en dient dan ook wettelijk verzekerd te zijn. Maar bij de ombudsfunctie gaat het om een behoorlijkheidstoetsing van overheidshandelen. Daarvoor zijn de desbetreffende (gekozen) overheidsorganen zelf verantwoordelijk.

Het lid van de G.P.V.-fractie onderkende, dat door het voorstel een kenbaarheidsvereiste in te voeren zijn bezwaren in de praktijk wellicht wat minder zullen zijn. Of dit het geval zal zijn zal afhankelijk zijn van de invulling die in de praktijk aan de nieuwe voorschriften zal worden gegeven.

Het lid van de G.P.V.-fractie erkende, dat artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van de wet formeel de mogelijkheid opent de competentie-uitbreiding bij algemene maatregel van bestuur te realiseren. Het ging het echter te ver te stellen, dat deze uitbreiding in feite reeds wettelijk is voorzien. In het licht van de discussies over deze zaak in de beide Kamers der Staten-Generaal zou er veel voor te zeggen zijn de competentie-uitbreiding bij wet te regelen. Dat zou tevens recht doen aan de principiële betekenis van zo'n voorstel. Er zou dan ook een zuiverder afweging hebben kunnen plaatsvinden van het belang van deze competentie-uitbreiding tegen b.v. een verhoogde rechtsbescherming in het vreemdelingenrecht of een wijziging van de Wet AROB wegens het vervallen van de negatieve lijst. In beide gevallen heeft de wetgever een specifieke eigen verantwoordelijkheid. Kan de regering meedelen hoe thans de perspectieven zijn voor deze beide regelingen?

Terecht heeft de regering een verband gelegd tussen de competentie-uitbreiding en het realiseren van organisatorische efficiency-verhogende maatregelen bij het bureau van de ombudsman (vgl. nader rapport onder 5). Het lid van de G.P.V.-fractie zou het op prijs stellen een overzicht te ontvangen van de stand van zaken met betrekking tot deze maatregelen. Tijdens de uitgebreide commissievergadering van 12 september 1984 wees de minister op de voornemens van de Nationale ombudsman ter verbetering van de efficiency bij de klachtenbehandeling. Daarnaast zou b.v. winst kunnen worden behaald bij het opslaan en verwerken van informatie. In dezelfde vergadering zegde de minister toe bij de uitwerking van de wetsvoorstellen te bezien of er op het punt van te grote formalisering nog iets meer kan gebeuren.

In dat verband wees dit lid op het Jaarverslag 1985 van de Nationale ombudsman. Deze pleit daarin voor een verdere vereenvoudiging van de klachtprocedure, met name ook door het afspreken van andere procedures met de administratieve organen. Hoe ver staat het met deze afspraken? Kunnen deze zonder wetswijziging tot stand komen?

Zullen deze afspraken er ook toe kunnen leiden, dat de normale behandeltijd binnen afzienbare tijd tot belangrijk beneden een half jaar kan worden teruggebracht? Het lid van de G.P.V.-fractie meende dat dit tot de voorwaarden behoort om tot competentie-uitbreiding over te gaan. Een half jaar – en vaak langer – om het handelen van een overheidsorgaan te toetsen op behoorlijkheid achtte hij te lang. Een van de praktische voordelen van uitoefening van de ombudsfunctie op gemeentelijk niveau is juist de kortere duur van behandeling.

Het lid van de G.P.V.-fractie was benieuwd naar een geactualiseerde berekening van de kosten verbonden aan de competentie-uitbreiding. In het overzicht, dat tijdens de uitgebreide commissievergadering van 12 september 1984 is verstrekt, was uitgegaan van de realisering van de voorgenomen efficiency-verbeteringen. Ook was de raming van het aantal

te verwachten klachten in neerwaartse richting bijgesteld, gelet op de (toen) meer recente ontwikkeling in de aantallen klachten. Inmiddels heeft de Nationale ombudsman zich in zijn laatste jaarverslag bezorgd getoond over de sterke stijging van het aantal klachten in het tweede halfjaar 1985. Heeft deze tendens zich nadien voortgezet? Welke ramingen worden thans aangehouden?

2. Kenbaarheidsvereiste; eigen positie van de lagere publiekrechtelijke lichamen

Een zeer belangrijke en omwille van de duidelijkheid toe te juichen wijziging betreft het wettelijk invoeren van het zogeheten kenbaarheidsvereiste, inhoudende dat de klager ervoor zorgt dat de klacht die hij heeft ook daadwerkelijk ter kennis van het orgaan, het bedrijf, de instelling, de dienst of de ambtenaar wordt gebracht.

Overigens hadden deze leden liever gezien dat er – naast de verplichting voor de klager om een inkennisstelling te doen uitgaan naar de beklagde – tevens een verplichting voor de Nationale ombudsman zou zijn opgenomen van de klager te verlangen dat hij ook echt die inkennisstelling heeft verricht. Mocht de inkennisstelling dan niet zijn gedaan dan zou de ombudsman in de visie van de leden van de C.D.A.-fractie de verplichting hebben de klacht, indien deze uiteindelijk bij hem terecht is gekomen, niet in behandeling te nemen. Wél konden deze leden zich vinden in het voorstel van de regering de Nationale ombudsman in een dergelijk geval alsnog de gelegenheid te geven de klager er op te wijzen dat hij de beklagde persoon, dienst enz. in kennis moet stellen van zijn klacht.

Met betrekking tot de relatie tussen lokale ombudsinstanties en de Nationale ombudsman wensten de leden van de C.D.A.-fractie het volgende op te merken. Zij konden ermee instemmen dat in het geval dat er een met procedurele waarborgen (via de gemeentelijke verordening) omklede ombudsinstantie aanwezig is, de Nationale ombudsman tijdelijk onbevoegd is namelijk gedurende de tijd dat de klacht op lokaal niveau behandeld wordt. Komt de klacht daarna toch (weer) bij de Nationale ombudsman dan kan deze de zaak zelf – al dan niet marginaal – gaan bezien. Is er echter géén geregelde administratieve instantie dan zou, in de visie van de regering, de Nationale ombudsman zich eveneens terughoudend dienen op te stellen. Dit nu gaf de leden van de C.D.A.-fractie aanleiding tot een enkele opmerking. Is het uit een oogpunt van rechtszekerheid, niet wenselijker om als regel aan te houden dat de Nationale ombudsman in principe de gehele zaak opnieuw en volledig bekijkt indien de klacht niet is onderzocht door een wettelijk geregelde administratieve instantie en zich, eventueel, terughoudend opstelt bij een door een wettelijke ombudsinstantie onderzochte klacht? Dat geeft de individuele burger namelijk de zekerheid dat zijn klacht in ieder geval op een der beide niveau's diepgaand wordt bestudeerd.

De door de regering voorgestane flexibele regeling van de adressering van de inkennisstelling heeft de volledige instemming van de leden van de C.D.A.-fractie aangezien dit de snelheid van de klachtbehandeling zeker ten goede zal kunnen komen en op deze manier eveneens wordt vermeden dat de procedure op het «lagere niveau» geremd wordt door bureaucratie en hiërarchische belemmeringen.

De leden behorende tot de P.v.d.A.-fractie benadrukten eveneens dat de competentie-uitbreiding tot de lagere publiekrechtelijke lichamen gemeenten, provincies en waterschappen geenszins ontslaat van de taak zelf voor een goede klachtenregeling te zorgen, integendeel.

Zij achtten het van groot belang dat gemeenten, provincies en waterschappen zelf op de door hen meest wenselijk geachte wijze regelen dat burgers een goede mogelijkheid hebben klachten in te dienen over gedragingen van organen van die gemeenten (of provincies of waterschappen).

Om twee redenen is het dan ook volgens de leden van de P.v.d.A.-fractie nodig te regelen dat allereerst de gemeenten, provincies of waterschappen zelf tegen hen gerichte klachten doen onderzoeken:

1. Aldus wordt recht gedaan aan het feit, dat besturen van gemeenten, provincies en waterschappen een eigenstandige verantwoordelijkheid hebben, ook voor het tot stand brengen van een klachtenregeling, en geprofileerd kan worden aan het feit dat de lijn tussen burger en bestuur daar het kortst is;

2. Aldus wordt de stroom klachten die bij competentie-uitbreiding te verwachten is, beheersbaar gehouden. Tal van klachten kunnen op het niveau van gemeente, provincie of waterschap bevredigend geregeld worden zonder dat de Nationale ombudsman er aan te pas hoeft te komen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren dan ook voorstanders van een kenbaarheidsvereiste. Voorshands voelden zij veel voor de suggestie zoals die gedaan is door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (brieven van 24-8-1984 en 12-5-1986), te weten een procedure waarbij de Nationale ombudsman bij klachten tegen de lagere overheden (verplicht) aan het betrokken administratief orgaan de vraag voorlegt of het een bij hem binnengekomen klacht die op dat orgaan betrekking heeft, zelfstandig als klaagschrift wenst af te doen. In die gevallen zou de Nationale ombudsman alleen dan aan een «eigen» klachtbehandeling toekomen als:

- het betrokken administratieve orgaan te kennen heeft gegeven niet zelf te willen behandelen;
- dan wel als de klager na behandeling van de klacht door het betrokken administratieve orgaan er tegenover de Nationale ombudsman van blijk heeft gegeven dat hij of zij de klacht handhaaft.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden er dan eventueel wel voor voelen de klachtafhandeling door het betrokken administratief orgaan aan een wettelijke termijn te binden, waarbij de klager na het verstrijken van de termijn zich voor klachtafhandeling tot de Nationale ombudsman kan wenden.

Zolang het betrokken administratief orgaan met de klachtbehandeling bezig is (binnen de termijn) is de Nationale ombudsman tijdelijk onbevoegd.

De leden behorende tot de P.v.d.A.-fractie neigden er toe nog een stap verder te gaan ten aanzien van die lagere organen die zelf een eigen ombudsman hebben met een regeling die voldoet aan nader (bij voorbeeld in een algemene maatregel van bestuur) te stellen eisen van onafhankelijkheid en zorgvuldigheid.

Zij voelden er voorshands voor in de wet te regelen dat, als een klacht onderzocht is door zo'n eigen lokale, regionale of provinciale ombudsman, de Nationale ombudsman ook bij het handhaven van de klacht normaal gesproken dubbel werk voorkomt en zich in eerste instantie beperkt tot een marginale toetsing. Zo wordt bereikt, dat alleen als het echt noodzakelijk is in zekere zin dubbel werk gedaan wordt door een klacht die al onderzocht is door bij voorbeeld een gemeentelijke ombudsman, na die marginale toetsing opnieuw helemaal te gaan onderzoeken. Aldus zou ook tegemoet gekomen worden aan de weinige gemeentebesturen die zelf een eigen ombudsman-instituut hebben en begrijpelijk en terecht de wetgever vragen dat te respecteren.

Het lid van de G.P.V.-fractie zag een praktisch bezwaar aan de koppeling van de competentie-uitbreiding aan invoering van de wetswijziging. De invoering van een kenbaarheidsvereiste was naar het oordeel van dit lid zonder meer gewenst, ook al zou er geen sprake zijn van competentie-uitbreiding. De invoering kan wellicht ook helpen de voorwaarden tot stand te brengen om tot competentie-uitbreiding te kunnen overgaan. Ziet de regering mogelijkheden met het oog daarop de wetswijziging eventueel reeds in te voeren voordat de competentie-uitbreiding een feit kan worden?

Het lid van de G.P.V.-fractie vond, dat het wetsontwerp voor wat betreft de relatie tussen de competentie van de Nationale ombudsman en de uitoefening van de ombudsfunctie bij de lagere overheden te veel op twee gedachten hinkt. Als de wijze waarop de ombudsfunctie bij een lagere overheid vorm gekregen heeft voldoet aan de eisen voor een zorgvuldige en onafhankelijke klachtbehandeling, dan is deze regeling voor die overheid van gelijk niveau als de regeling in de Wet Nationale ombudsman. Het is dan in principe niet juist, dat er daarnaast of daarna nog een mogelijkheid bestaat de behoorlijkheid van het overheidsoptreden nog eens te laten toetsen door een andere onafhankelijke instantie.

In deze regeling, maar ook in de regeling zoals deze door de regering wordt voorgesteld, is het van belang dat duidelijkheid bestaat over de status van gemeentelijke en provinciale verordeningen. In de huidige situatie is deze feitelijk afhankelijk van het oordeel van de Nationale ombudsman. Dat kan gemakkelijk tot onzekerheid leiden. Zien de bewindslieden mogelijkheden om gemeentelijke verordeningen terzake in een vroeg stadium te toetsen aan de eisen van een wettelijk geregelde administratief-rechtelijke voorziening? Kan worden aangegeven welke gemeentelijke regelingen nu reeds als zo'n voorziening worden beschouwd?

Het lid van de G.P.V.-fractie was er niet van overtuigd, dat de Nationale ombudsman bevoegd moet blijven een klacht in behandeling te nemen, ook als deze niet eerst aan de betrokken lokale instantie is kenbaar gemaakt. Zo'n bevoegdheid bevordert de duidelijkheid niet en kan de eigen verantwoordelijkheid van de lagere overheden uithollen.

3. Andere wetsaanpassingen die geboden zijn

Het sprak, in de visie van de leden van de C.D.A.-fractie, welhaast vanzelf dat zich in de praktijk enkele onvoorzienbare problemen zouden gaan voordoen bij het functioneren van zowel de wet op de Nationale ombudsman als van het instituut van de Nationale ombudsman zelf.

Om deze problemen niet al te hinderlijk te laten worden is het nu de tijd om de wet op de Nationale ombudsman te wijzigen.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden geconstateerd dat de regering er van af heeft gezien de vorm waarin kennis wordt gegeven van de klacht, voor te schrijven en het derhalve aan de klager overlaat te bepalen of hij zijn klacht schriftelijk dan wel mondeling mededeelt aan het betreffende orgaan.

De tot de C.D.A.-fractie behorende leden hadden daar hun bedenkingen tegen en meenden dat het wenselijk zou zijn de schriftelijke vorm voor te schrijven, en wel om de volgende redenen.

Allereerst heeft een mondelinge mededeling het nadeel dat daar later in feite nooit een beroep op gedaan kan worden, in tegenstelling tot een schriftelijke mededeling waarvan altijd een kopie als bewijsstuk overgelegd zal kunnen worden. Bovendien kan bij een mondelinge mededeling gemakkelijk onzekerheid ontstaan over de vraag óf en zo ja wanneer de termijn van een jaar uit artikel 12 (nieuw) voltooid is, terwijl bij een schriftelijke mededeling de poststempel bijvoorbeeld als bewijs kan dienen omtrent de vraag of er daadwerkelijk binnen een jaar na de beklaagde gedraging een inkennisstelling heeft plaatsgehadt.

Gaarne vroegen de leden van de C.D.A.-fractie de regering dan ook in overweging te nemen alsnog de schriftelijke vorm voor de inkennisstelling wettelijk voor te schrijven.

Het aanpassen van artikel 14 aan de eisen van de praktijk leek de leden van de C.D.A.-fractie een juiste weg, als zal het niet eenvoudig zijn om de term «onvoldoende gewicht van de gedraging» op een eenduidige manier in te vullen. Zou de term «het belang van de klager» alleen al niet toereikend zijn om aan het doel van het voorgestelde artikel 14 te kunnen voldoen?

Als het belang van de klager te gering is in de visie van de Nationale Ombudsman, is dan het gewicht van de gedraging niet automatisch minder relevant geworden?

Hetgeen voorgesteld wordt over verdere mogelijkheden tot seponering (artikel 14) leek ook de leden van de P.v.d.A.-fractie juist.

Wat betreft de herbenoeming wezen de leden van de P.v.d.A.-fractie er op dat de Kamer bij het tot stand komen van de Wet Nationale ombudsman bewust gekozen heeft voor de benoeming door de Tweede Kamer van een ombudsman niet voor het leven, maar voor een bepaalde termijn. Aldus kan de Kamer bij of liever vóór het verstrijken van de termijn zich afvragen of de benoemde ombudsman de eerste kandidaat is voor het vervullen van de ombudsmanfunctie voor een nieuwe termijn. Herbenoeming is dus en kan ook geen automatisme zijn. Uiteraard moet de Kamer ook weloverwogen een beslissing nemen. Daarbij sluit zeer wel aan de gedachte, dat de Kamer, een herbenoeming overwegend, kan besluiten toch een keuzemogelijkheid te doen ontstaan door het verkrijgen van de in de wet genoemde aanbeveling.

Het lid van de G.P.V.-fractie kon ermee instemmen, dat een mogelijkheid geopend wordt af te zien van een aanbevelingsprocedure bij herbenoeming. Hij vroeg zich echter af of de term «voornemens» wel gelukkig is. Immers, als met een beroep op die formulering wordt afgezien van het vragen van een aanbeveling worden wel sterke verwachtingen gewekt inzake een herbenoeming. Kan niet beter gesproken worden van «overweegt»? Het is dan nog aan de Kamer te bepalen of van het vijfde lid gebruik zal worden gemaakt.

Overigens was dit lid van mening, dat het nieuw voorgestelde lid beter als vierde lid kan worden tussengevoegd. Eenzelfde opmerking geldt voor artikel 9.

Onderdeel C

Het lid van de G.P.V.-fractie ging ervan uit, dat het begrip «omschrijving» in het derde lid, onder d, bedoeld is als een minimum-eis. In de praktijk zal overlegging van een afschrift of kopie van een ontvangen schriftelijke reactie een goede oplossing kunnen zijn.

Onderdeel D

Het lid van de G.P.V.-fractie vroeg of in onderdeel a van de geldende wetstekst «tweede lid» moet worden vervangen door «derde lid».

De fng. voorzitter van de commissie,
Stoffelen

De griffier van de commissie,
Hubert